

PRITARTA
Širvintų rajono savivaldybės tarybos
2018-06-28 sprendimu Nr. 1-168

PATVIRTINTA
Širvintų lopšelio-darželio „Boružėlė“
Direktoriaus pavaduotojo ūkio reikalams
Laikiniai vykdančio direktoriaus funkcijas
2018- - įsakymu Nr. (1.3.)-V-

ŠIRVINTŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „BORUŽĖLĖ“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Informacija apie ugdymo įstaigą:

1.1. Širvintų rajono savivaldybės tarybos sprendimu reorganizavus Širvintų lopšelių-darželių „Saulutė“ prijungiant prie Širvintų lopšelio-darželio „Buratinas“, nuspręsta pavadinimą nuo 2017 metų rugsėjo 1 dienos pakeisti į Širvintų lopšelis-darželis „Boružėlė“.

1.2. Širvintų lopšelis-darželis „Boružėlė“

Adresas, pašto indeksas: Jaunimo g.16, LT-19113 ir Vilniaus g. 55, LT-19120 Širvintos

Telefonas: (8 382) 52 355, (8 382) 53271

El. pašto adresas: info@sirvintuboruzele.lt

Svetainės adresas: www.sirvintuboruzele.lt

2. Programos atnaujinimo veiksniai ir kryptys

Lopšelio-darželio „Boružėlė“ ugdymo programa (toliau programa) atnaujinta, atsižvelgiant į šiandienos vaikų poreikius, tėvų lūkesčius ir darželio bendruomenės pasiūlymus. Atnaujinant programą buvo vadovaujamas ikimokyklinį ugdymą reglamentuojančiais ir metodinę pagalbą teikiančiais dokumentais: Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų (2005), LR švietimo įstatymo (2011) nuostatomis, Ikimokyklinio ugdymo metodinėmis rekomendacijomis (2014), Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu (2014) ir kitais ikimokyklinį ugdymą reglamentuojančiais teisiniais bei norminiais aktais.

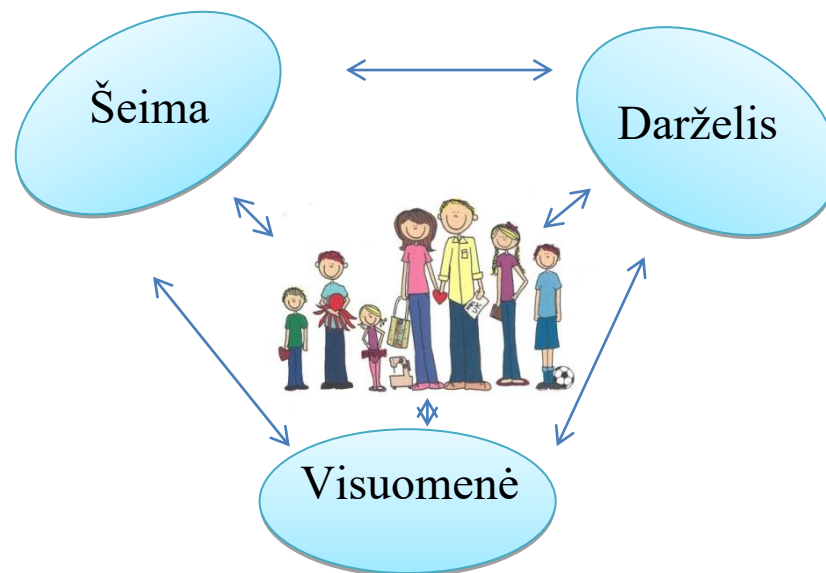
Ikimokyklinio ugdymo programa atliepdama šiuolaikinės visuomenės gyvenimo pokyčius, orientuojasi į naujų technologijų taikymą, ir šiuolaikinių vaikų gebėjimą naudotis informacinėmis technologijomis (planšetė, išmanusis telefonas, kompiuteris, interaktyvi lenta...).

Siekama aktyvaus vaiko dalyvavimo ugdymosi procese, kuriant kartu su vaiku jam aktualų ir prasmingą ugdymo turinį.

Programoje didesnis dėmesys kreipiamas vaikų sveikatos saugojimui ir stiprinimui. Ugdymo turinyje plačiau atskleidžiamas sveikos gyvensenos pradmenų, saugaus elgesio buityje ir aplinkoje įgūdžių stiprinimas bei sąlygų, skatinančių aktyvią fizinę veiklą, sudarymą.

3. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą

Vaikas – dėmesio centre. Ikimokykliniai metai yra be galo svarbūs tolimesnei vaiko asmenybės raidai. Šiame amžiuje susiformuoja vaiko asmenybės pamatai, t.y. formuojasi vertybių sistema, charakterio bruožai, atsiskleidžia vaiko gebėjimai ir polinkiai. Vaiko ugdymasis ir vystymasis didele dalimi priklauso nuo šeimos, joje puoselėjamų vertybių, kurias vaikas natūraliai perima. Tačiau ne mažesnę įtaką vaiko raidai turi ir ugdymo įstaiga, bei socialinė aplinka, kurioje auga vaikas. Siekiant darnaus vaiko ugdymosi labai svarbu, jog visos šios vaiko ugdyme dalyvaujančios grandys suprastų jo poreikius ir sudarytų sąlygas kiekvienam vaikui pagal jo galias įgyti žinių, išsiugdyti gebėjimus ir nuostatas, reikalingas tolimesniam gyvenimui.

Užtikrinama vaiko teisė į ugdymąsi per žaidimą, aktyvų bendravimą, pripažįstant jo nuomonę ir teisę rinktis.

4. Programos įgyvendinimo sąlygos

- Kryptingas, personalizuotas ugdymo proceso planavimas.
- Ugdymosi tikslai orientuoti į vaiko poreikius ir interesus.
- Pamatuočių, paremtų vaiko daroma pažanga ugdymo tikslų kėlimas atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualius poreikius ir galias.
- Saugi, atliepanti individualius vaikų poreikius ir motyvuojanti ugdytis bei skatinanti kūrybiškumą aplinka.
- Vaiko pasiekimų/pažangos vertinimas keliant realistinius ugdymosi tikslus atsižvelgiant į individualius vaikų ugdymosi poreikius.
- Ugdymosi metodai, skatinantys vaikų individualią ir bendrą veiklą grupėse, atliepiant jų pomėgius, interesus, amžiaus ypatumus.
- Ugdymasis per žaidimus, įtraukiantis realaus gyvenimo patirtį bei keliantis naujus iššūkius vaikams.
- Veiklos, atliepančios vaiko pomėgius, gyvenimo bendruomenėje ir pasaulyje ypatumus bei įgalinančios į jas įsitraukti ir šeimą.

5. Vaikai ir jų poreikiai

Lopšelių-darželių lanko miesto ir aplinkinių kaimų vaikai nuo vienerių iki 6(7) metų.

Lopšelio-darželio grupės dažniausiai komplektuojamos atsižvelgiant į vaikų amžių, todėl programoje pirmiausia orientuojamasi į svarbiausius atitinkamo amžiaus tarpsnio vaikų poreikius bei gebėjimus. Programoje vaikų amžius siejamas su pasiekimų žingsniais: 1 žingsnis – 1 metai, 2 žingsnis – 2 metai, 3 žingsnis – 3 metai, 4 žingsnis – 4 metai, 5 žingsnis – 5 metai, 6 žingsnis – 6 metai. Vaiko pasiekimų žingsniai veda link ikimokyklinio ugdymo (si) rezultato – šešerių metų vaiko esminių nuostatų ir gebėjimų, kurios pateiktos programoje.

Programa pirmiausiai siekiama tenkinti pagrindinius vaiko poreikius - saugumo, sveikatos, pažinimo ir saviraiškos. („Vaiko teisių konvencija“ 1995). Įstaigos ugdymo programa parengta atsižvelgiant į vaikų ugdymosi poreikius, tėvų lūkesčius bei naujausiuose ikimokyklinį ugdymą reglamentuojančiuose dokumentuose nusakytas esmines nuostatas į vaiko ugdymą ir metodinę pagalbą teikiančius dokumentus, kaip „Švietimo įstatymu“ (nauja red. 2018), Lietuvos higienos normos HN 75:2016, „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas“ (2014), „Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo metodinės rekomendacijos“ (2015), lopšelio-darželio 2017-2019 m. m. „Patyčių, smurto prieš vaikus krizinių situacijų valdymo prevencijos programa“.

Sparčiai besivystančios technologijos, didėjantis mobilumas keičia požiūrį į vaiką ir jo ugdymą. Todėl ugdymo programoje atsižvelgiama į individualiuosius ir specialiuosius (spec. ugdymosi poreikių, gabių ir talentingų, dvikalbių, migrantų ir grįžtančių iš užsienio šeimų) vaikų poreikius.

Laikantis vaikų intereso prioritetiškumo principo ir jos įgyvendinimo (2016-2018 m. „Strateginis planas“), tenkinami prigimtiniai vaiko poreikiai, sudarant sąlygas sveikam vaiko augimui ir individualių kiekvieno vaiko galių plėtotei ir sėkmingam ugdymui (Vaiko teisių konvencija, 1996).

Dauguma vaikų auga palankioje socialinėje aplinkoje, materialiai aprūpintose šeimose. Su vaikų šeimomis siekiama bendravimo ir partnerystės bei abipusio supratimo. Nuolat ieškoma naujų bendradarbiavimo normų. Ugdymo programa parengta siekiant tęstinumo tarp ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pakopos.

Darželio bendruomenė visuomet stengiasi laiku reaguoti į tėvų poreikius ir lūkesčius vaiko atžvilgiu, vaiko ugdymo kultūrą įvairovės bei vaiko ugdymo modelių, kuriuos jiems gali pasiūlyti darželis, priimtinumą tėvams. Lopšelis-darželis yra atviras vietos bendruomenės poreikiams bei tradicijoms dalyvaudamas mikrorajono bendruomenės renginiuose, šventėse.

Vaiko ugdymosi pasiekimai nuolat stebimi, vertinami, kaupiami sutarta forma ir aptariami individualiai su vaikais, jų tėvais. Paprastai vaikų pasiekimai apibendrinami kelis kartus per metus. Tėvai informuojami apie vaiko ugdymosi sėkmę įvairiai, pavyzdžiui, sutartu laiku kalbamasi individualiai, siunčiami trumpi pranešimai ar laiškai elektroniniu paštu ar žinute ir pan.

6. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Dauguma vaikų auga palankioje socialinėje aplinkoje, materialiai aprūpintose šeimose. Su vaikų šeimomis siekiama bendravimo ir partnerystės bei abipusio supratimo. Nuolat ieškoma naujų bendradarbiavimo normų. Ugdymo programa parengta siekiant tęstinumo tarp ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pakopos.

Darželio bendruomenė visuomet stengiasi laiku reaguoti į tėvų poreikius ir lūkesčius vaiko atžvilgiu, vaiko ugdymo kultūrą įvairovės bei vaiko ugdymo modelių, kuriuos jiems gali pasiūlyti darželis, priimtinumą tėvams. Lopšelis-darželis yra atviras vietos bendruomenės poreikiams bei tradicijoms dalyvaudamas miesto bendruomenės renginiuose, šventėse.

Vaiko ugdymosi pasiekimai nuolat stebimi, vertinami, kaupiami sutarta forma ir aptariami individualiai su vaikais, jų tėvais. Paprastai vaikų pasiekimai apibendrinami kelis kartus per metus. Tėvai informuojami apie vaiko ugdymosi sėkmę įvairiai, pavyzdžiui, kalbamasi individualiai, siunčiami trumpi pranešimai ar laiškai elektroniniu paštu ar žinute ir pan.

7. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Įstaigos pedagogai - profesionalai, turintys didelę savo veiklos patirtį, gebantys organizuoti ugdymo procesą, atsižvelgiant į individualius vaikų poreikius ir galias, skirti dėmesį kiekvienam vaikui. Tai kompetentingi, aukštos kvalifikacijos ikimokyklinio ugdymo pedagogai, gebantys priimti pokyčius, ieškoti naujų ugdymo formų ir metodų ugdymo kokybei siekti. Įstaigoje dirba socialinis pedagogas, specialusis pedagogas-logopedas ir logopedas, kurie teikia nemokamas paslaugas vaikams, turintiems kalbos, kalbėjimo ir kitų problemų. Atsižvelgiant į šeimos poreikius gali būti teikiamas neformalus ugdymas, atliepiantis vaikų gabumus ir polinkius.

8. Programos paskirtis

Padėti šeimai sėkmingai ugdyti vaiką. Programa nuolat atnaujinama, tobulinama atsižvelgiant į vaiko poreikių pasikeitimų analizės rezultatus, tėvų lūkesčius ir pageidavimus, pedagogų pastebėjimus ir rekomendacijas.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

2.1. Prieinamumo ir diferencijavimo

Ugdymo turinys pritaikomas kiekvienam vaikui pagal jo socialinę ir kultūrinę patirtį, lytį, mokymosi stilių, kitus individualius poreikius, užtikrinant kiekvieno individualių galių plėtotę. Ugdymo turinys sudaromas taip, kad vaikas nuosekliai ugdytųsi visus gebėjimus.

2.2. Visuminio ugdymo

Ikimokykliniame amžiuje sudaromos sąlygos skleisti visoms vaiko prigimtinioms galioms: fizinėms, psichinėms ir dvasinėms, neteikiant pirmenybės kuriai nors vienai iš jų. Ugdymo turinys yra vientisas ir neskaidomas, vienodai integruojamos visos ugdymo sritys.

2.3. Ugdymosi per žaidimą

Žaidimas –pagrindinė, kasdienė vaiko veikla, kurios metu jis pažįsta save ir jį supantį pasaulį, mokosi bendrauti. Spontaniško žaidimo metu vaikas tyrinėja, manipuliuoja, eksperimentuoja, sprendžia problemas ir tai sudaro esminį pagrindą asmeninės patirties kaupimui.

2.4. Individualizavimo

Pripažįstama, kad kiekvienas vaikas auga ir tobulėja savo tempu ir ritmu. Remiamasi gerai susiformavusiais vaiko gebėjimais ir skatinamas naujų gebėjimų ugdymasis, pritaikant ugdymo procesą vaiko individualumui.

2.5. Tęstinumo

Siekama darnaus vaiko perėjimo nuo ankstyvojo ugdymo šeimoje prie ikimokyklinio ugdymo grupėje ir užtikrinamas nuoseklus ugdymo tęstinumas priešmokyklinėje grupėje.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas

Atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsningumais, padėti vaikui ugdytis savarankiškumo, tinkamo bendravimo su kitais, pasitikėjimo savimi, kūrybiškumo ir mokėjimo mokytis bei sveiko gyvenimo pradmenis.

Uždaviniai

Siekti, kad vaikas:

1. Visais savo pojūčiais tyrinėti jį supantį pasaulį plėtodamas savo fizines, intelektines ir kūrybines galias.
2. Aktyviai judėti, lavinti smulkiuosius ir stambiuosius kūno raumenis; mokytis saugaus elgesio įvairioje aplinkoje.

3. Mokytusi bendrauti taisyklinga kalba, tinkamai bendrauti su bendraamžiais ir suaugusiais.
4. Ugdytusi socialinius įgūdžius, gebėjimą bendradarbiauti, planuoti, spręsti problemas.
5. Pratintusi laikytis elementarios asmens higienos, ugdytusi savarankiškumą ir sveikos gyvensenos pradmenis.
6. Siektų gamtą tausojančio elgesio.
7. Drąsiai ir savitai reikštų savo išgyvenimus ir įspūdžius įvairiomis meninės raiškos priemonėmis (daile, muzika, šoku, vaidyba).

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

4.1. Ugdymo turinio esminės nuostatos

Ugdymosi turinys apibrėžiamas kaip turinio, metodų ir priemonių visuma.

Ugdymo turinys skleidžiamas numatant ugdymosi siekinius ir ugdymosi gaires, kuriose aprašomi esminiai vaiko pasiekimai, t.y. kokias vertybines nuostatas, gebėjimus, žinias ir patirtį įgis ir kaip juos jis ugdysis.

Ugdymo turinys orientuotas į vaikų poreikius, interesus, polinkius. Akcentuojamas vaikas dėmesio centre ir pabrėžiamas jo savitumas, raidos dėsningumai, kurie reikalauja individualaus požiūrio vaiką ir jį supančią aplinką.

Ugdymo turinys lanksčiai pritaikomas kiekvieno vaiko ugdymosi poreikiams ir individualioms galioms, užtikrinant jo aktyvų dalyvavimą ugdymosi procese.

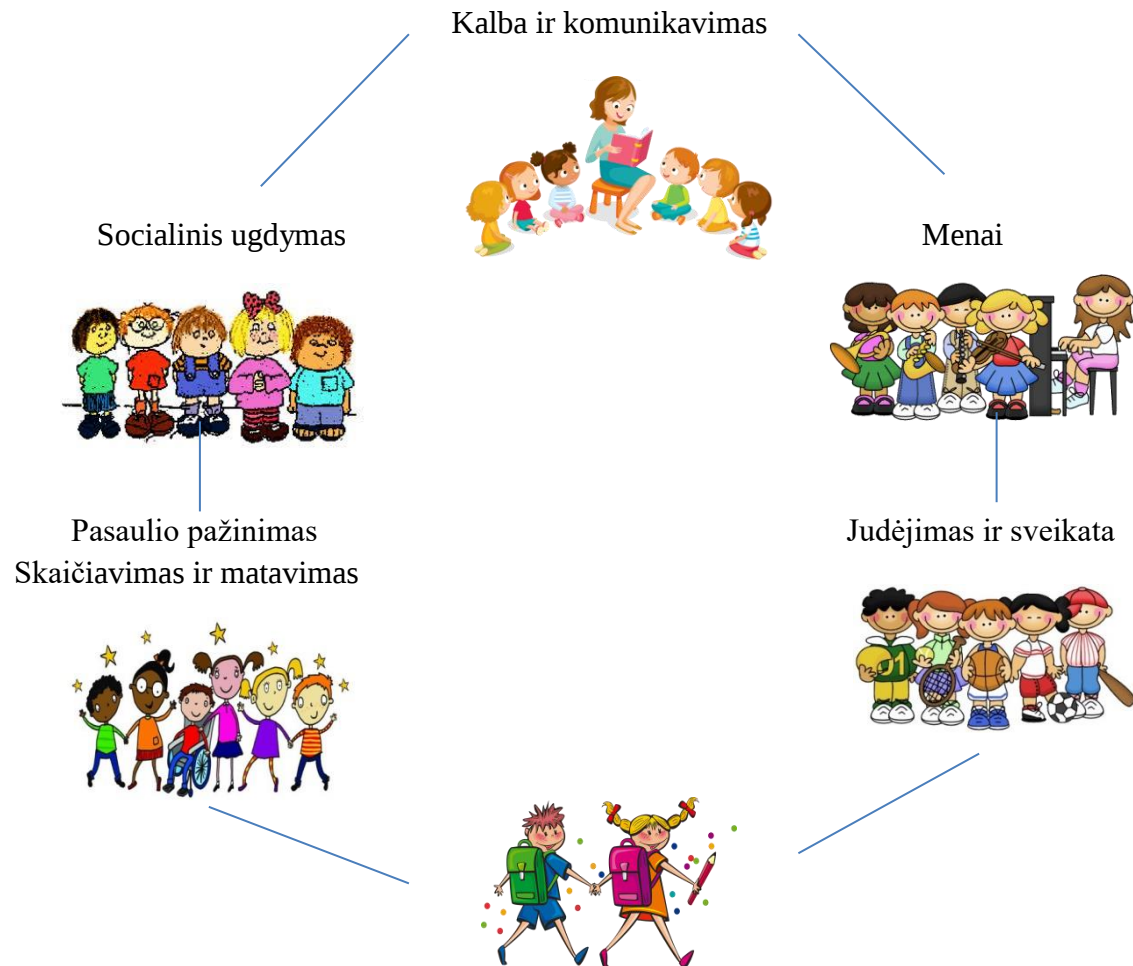
Ikimokyklinio ugdymosi turinys sudarytas remiantis visuminio, nedalykinio, integralaus ugdymo nuostatomis. Visos ugdymosi sritys integraliai jungiasi viena su kita. Ugdydamasis vienos srities gebėjimus, vaikas natūraliai ugdosi ir kitas svarbias sritis, pavyzdžiui, trejų metų vaikas varto knygelę, pasakoja ką mato ir plėtoja ne vien šnekamąją kalbą, tačiau vaikas lavina pirštukus, sukaupia dėmesį, pažįsta knygelėje pavaizduotus daiktus, juos pavadina ir kt.

4.2. Ugdymosi turinio sritys

Vaikų nuo 1 iki 6 m. amžiaus ugdymo turinys skleidžiamas aprašant esminius vaiko pasiekimus sąlyginai šešiose numatytose ugdymosi srityse. Šios sritys apima ir aštuoniolika pagrindinių ugdymo sričių, rekomenduojamų Ikimokyklinio ugdymo vaiko pasiekimų apraše. Taip pat yra integruotos ir papildomos sritys - gamtamokslinis ir technologinis vaiko ugdymas. Vienos ugdymo srities turinys dėstomas lygiagrečiai vaikams nuo 1 iki 3 metų amžiaus ir vaikams nuo 3 iki 6 metų amžiaus. Numatomi esminiai vaikų pasiekimai bei pateikiamos numatomos ugdymosi gairės. Ugdymosi gairėse pateikiamos tik tam tikros galimos vaikų ugdymosi situacijos (veiklos, veiksenos, pedagogo veikla). Pedagogas pasinaudodamas ugdymo gairėmis pats kuria ir įgyvendina ugdymo turinį, atsižvelgdamas į kiekvieno vaiko ar vaikų grupės ugdymosi poreikius.

Vaikai ugdosi žaisdami, tyrinėdami, bendraudami.

UGDYMOSI SRITYS

4.3. Ugdymosi strategijos ir metodai

Dominuojanti veikla – žaidimas (spontaniškas individualus, poroje, grupėje, inicijuotas suaugusiojo ar bendraamžių) atsižvelgiant į vaiko galias, pomėgius ir poreikius.

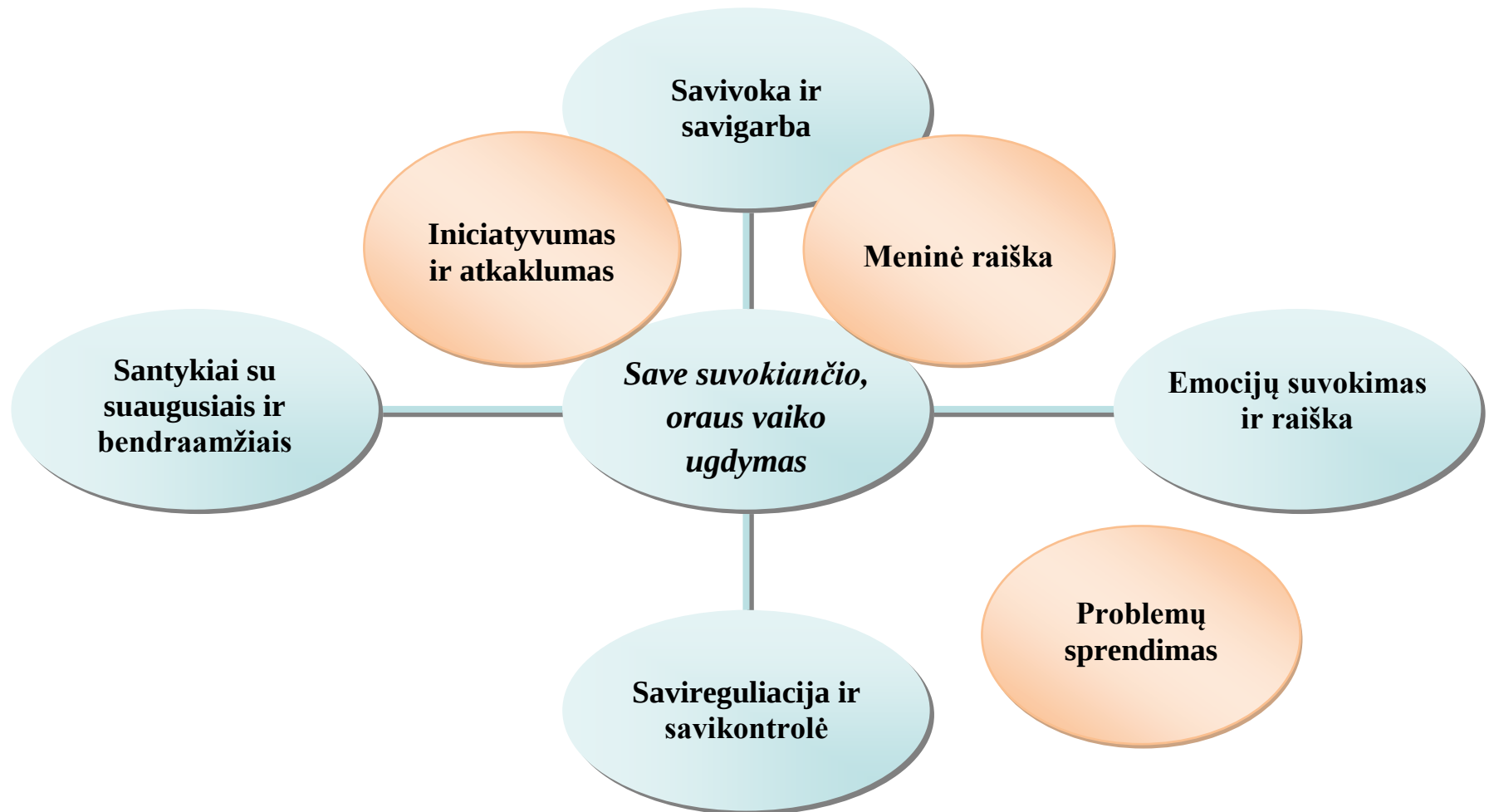
4.4. Ugdymas kuriant ir keičiant aplinką

Įrengiamos vaiko veiklai patogios erdvės, parenkamos ugdymąsi, kūrybiškumą, eksperimentavimą, saviraišką skatinančios priemonės, žaislai, informacijos gavimo šaltiniai, simboliai, užrašai, ženklai ir kt. Naujos priemonės pristatomos originaliai, įdomiai, parodomi veikimo su jomis būdai. Aplinka keičiama pagal vaikų sumanymus ir norus.

4.5. Ugdymasis pavyzdžiu

Pedagogas žaismingai, išraiškingai ką nors veikia vaikų akivaizdoje ir skatina jį mėgdžioti. Pedagogas pradeda kokią nors veiklą ir perleidžia savarankiškai tęsti vaikams. Pedagogas veikia drauge su vaikais kaip žaidimo ar veiklos partneris, mimika, elgesiu, veiksmais, daiktais modeliuoja tai, ką tikisi perduoti vaikams. Kito vaiko pavyzdys. Mažesni mokosi iš vyresnių.

Socialinis ugdymas

SAVIVOKA IR SAVIGARBA		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Save vertina teigiamai. Supranta savo asmens tapatumą (aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas/ mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.</i>	❖ Žaisdamas ir bendraudamas mokosi suprasti, pavadina savo jausmus, įvardija norus. ❖ Paskatintas dalinasi savo žaislais. ❖ Vartydamas knygeles, nuotraukas, bendraudams įvardija ir parodo ne tik savo, bet ir draugo kūno dalis, įvardija ar tai berniukas, ar mergaitė. ❖ Parodo, kad atpažįsta save veidrodyje. ❖ Reaguoja į pagyrimus ir pastabas, pasitiki grupėje dirbančiais suaugusiais, palankiai sąveikauja su kitais į grupę ateinančiais žmonėmis. ❖ Vadina save vardu, parodo draugus, pasakodamas apie savo veiklą vartoja žodžiu: „mano“, „aš“, „man“.	❖ Žino, kas sudaro šeimą, išvardina šeimos narių vardus, papasakoja apie tėvelių darbą. ❖ Kalbėdamas vartoja žodžius „Mano“, „tavo“, „aš berniukas“, „man priklauso“ ir pan. ❖ Pasako, kad yra lietuvis, gyvena Lietuvoje, dainuoja himną, atpažįsta herbą, dailės darbeliuose vaizduoja Lietuvos vėliavą, gimto miesto kultūros simbolius ir pan. ❖ Kuria Lietuvos žemėlapi su auklėtoja. ❖ Pasakoja apie savo išvaizdą, jos pasikeitimus, pasako savo kūno dalis, kam reikalingos kojos, rankos, nosis ir pan. ❖ Žaidžia „šeimos“ žaidimus, įvardindamas vaidmenis: „mama“, „senelis“, „teta“ ir pan. ❖ Su tėveliais rengia savo šeimos pristatymą. ❖ Atlikęs kai kuriuos darbus, didžiuojasi, kad pavyko, džiaugiasi auklėtojai, tėveliams. ❖ Žaisdamas, diskutuodamas įvertina poelgius, nusako, ką reiškia būti mandagiu, draugišku, rūpestingu ir pan. ❖ Žiūrėdamas animacinius filmukus, klausydamas pasakų nusako gerus ir blogus personažus, jų poelgius.

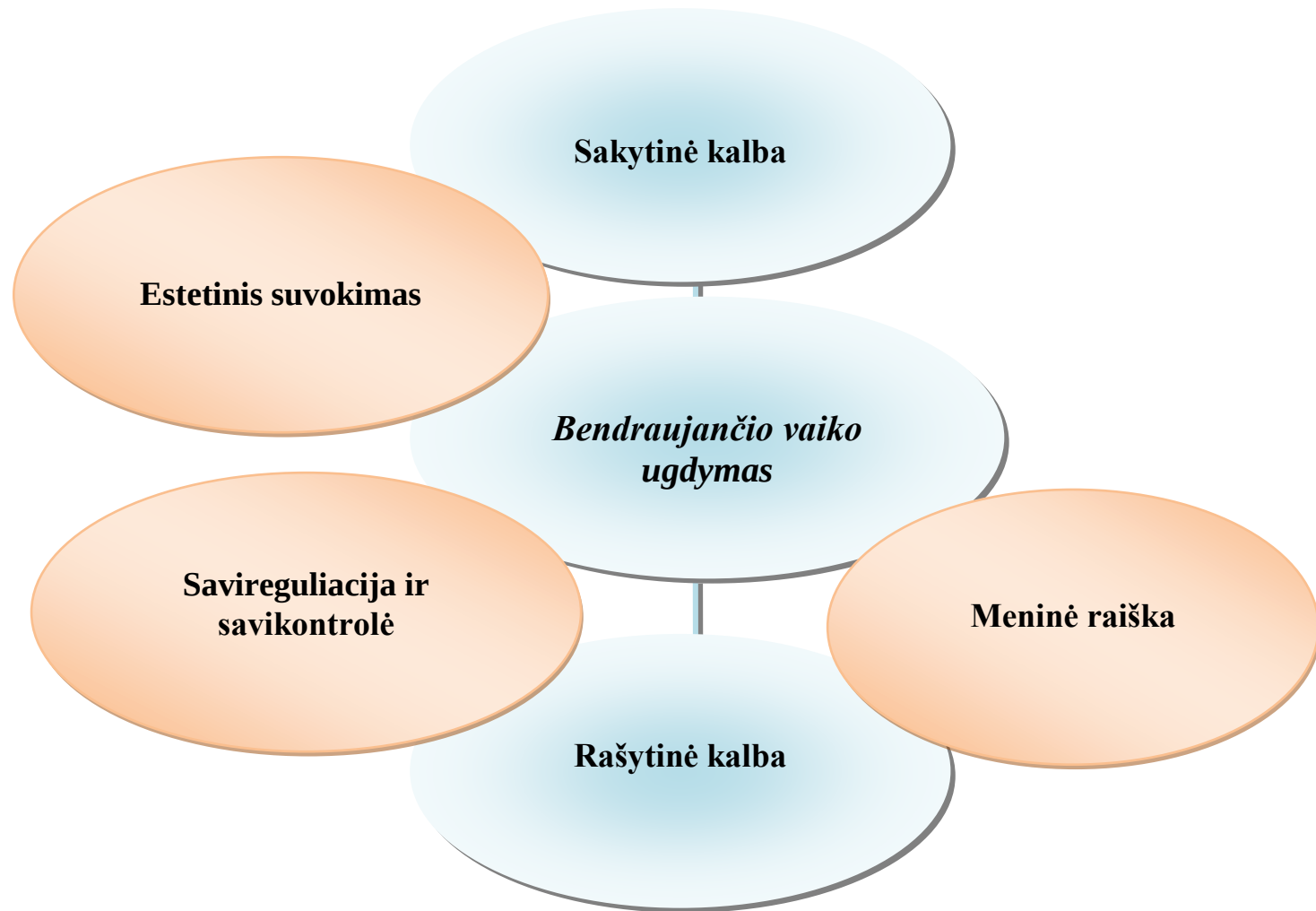
EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.</i> <i>Atpažįsta ir įvardina savo emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda).</i>	❖ Vartoja žodžius: „liūdnas“, „linksmas“, „piktas“, „geras“ ir pan. ❖ Rodo užuojautą draugui, kartu džiaugiasi. ❖ Parodo mimika savo emocinę būseną: linksmas, piktas, liūdnas ir t.t.	❖ Žaisdamas, kūno raiška, mimika imituoja įvairias emocijas būsenas. ❖ Žaidžia žaidimus: „Kalbėkime be žodžių“. ❖ Pastebi draugo emocinę būseną: kartu džiaugiasi, paguodžia, paglosto. ❖ Dalyvauja akcijose: „Savaitė be patyčių“, „Padėk mažesniui“, „Globojame paukštelius“ ir pan. ❖ Žaidžia mimikos- nuotaikos žaidimus stebėdamas save veidrodyje, atkartodamas draugo mimiką. ❖ Žaidžia su nuotaikų kortelėmis. ❖ Dalyvauja diskusijose: „Kas gerai ir kas blogai“, klausytų pasakėlių, stebėtų spektaklių, animacinių filmukų aptarimuose.
SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.</i> <i>Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti.</i>	❖ Nueina šalin, jeigu kas nepatinka, atsisako bendros veiklos. ❖ Noriai laikosi dienos ritmo: žaidžia, plaunasi rankas, eina miegoti, valgyti, pasivaikščioti ir t.t. ❖ Kartoja patikusius žaidimus, laikosi jų tvarkos.	❖ Kartu su auklėtoja kuria grupės susitarimus. ❖ Žaisdamas žaidimus laikosi jų taisyklių. ❖ Pastebi, jei kiti vaikai nesilaiko grupės susitarimų, pats stengiasi jų laikytis. ❖ Stengiasi susitvarkyti konfliktinėje situacijoje, prašo suaugusiojo patarimo. ❖ Dalyvauja situaciniuose žaidimuose „Kaip nesusipykti su draugu, mama, tėčiu“. ❖ Žaidžia kortelių žaidimą „Vaikų teisės ir pareigos“.

SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS IR SUAUGUSIAIS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdieninėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariai, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalinasi žaislais, tariai, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</i>	❖ Džiaugiasi svečiais grupėje, noriai svečiuojasi kitoje grupėje. ❖ Pradedą žaisti „Šeimos” žaidimus. ❖ Žaisdamas kalbina kitus vaikus, atsiliepia į kvietimą bendrauti. ❖ Pradedą dalintis daiktais, žaislais. ❖ Ramiai atsisiveikina su tėvais. ❖ Išlieka ramus grupėje apsilankius nepažįstamiems žmonėms.	❖ Lengvai atsisveikina su tėveliais, džiaugsmingai juos pasitinka po išsiskyrimo. ❖ Samprotauja, ką darytų, kur kreiptųsi nutikus nelaimei. ❖ Žaidžia grupinius žaidimus, tariai dėl vaidmenų, siūlo idėjas. ❖ Palaukia eilėje, kol kitas pažais su norimu žaislu. ❖ Drąsiai diskutuoja su suaugusiais, išreiškia savo nuomonę (net ir skirtingą). ❖ Dalinasi su grupėje dirbančiais suaugusiais ir bendraamžiais savo rūpesčiais, patyrimais, domisi jų jausmais, užjaučia, pasiūlo savo pagalbą. ❖ Dalyvauja diskusijose: „Draugiškas ir nedraugiškas”, „Kaip gyventi taikoje”. ❖ Su draugais kuria grupinius plakatus, knygeles, žemėlapius.

PROBLEMŲ SPRENDIMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Nusiteikęs ieškoti išeikių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti. Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius, sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.</i>	❖ Atlieka nesudėtingus pavedimus, pasako ką daro, ką nori daryti. ❖ Domisi savimi, aplinka. ❖ Laikosi grupėje esančios tvarkos. ❖ Drąsiai imasi pasiūlytos veiklos, žaisti naują žaidimą.	❖ Dalyvauja situaciniuose žaidimuose „Ką daryti, jeigu...“, „Susipyko du draugai“. ❖ Žaisdamas, bendraudamas pataria draugams ką daryti, jei susiduria su kliūtimis, kartu ieško išeities. ❖ Kartu su auklėtoja varto knygeles, žiūri animacinius filmukus „Du draugai“, „Lapė ir sūris“, „Ožka melagė“ ir pan.
INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais. Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.</i>	❖ Džiaugiasi, pasiektu rezultatu, savarankiškai ieško kontaktų su suaugusiuoju, bendraamžiais. ❖ Stengiasi pats apsirengti, nusirengti. ❖ Pats bando tvarkytis žaislus, drabužėlius ir kt. ❖ Bando padėti, paguosti draugą. ❖ Tęsia pradėtą žaidimą, nors ir iškyla nedidelės klūtys.	❖ Užkalbina į grupę atėjusius svečius, palaiko pokalbį. ❖ Lengvai priima suaugusiojo pasiūlytas priemones, žaidimo būdus, ir pats toliau kuria žaidimą. ❖ Priima daugų kvietimą žaisti, pats siūlo idėjas veikti, deda pastangas, jas įgyvendinti. ❖ Pratęsia pradėtą žaidimą kitą dieną, siūlo draugams jį tęsti.

MENINĖ RAIŠKA		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje. Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</i>	❖ Ką nors vaizduodamas kalba, komentuoja, džiaugiasi savo darbu. ❖ Kartu su suaugusiuoju rengia darbų parodėles. ❖ Žaisdamas mėgdžioja suaugusiųjų veiksmus, balsus. ❖ Paprašytas pamėgdžioja personažą pakeistu balso tembru. ❖ Kartu su suaugusiuoju kuria siužetinį epizodą, miniatiūrą: atlieka imitacinius veiksmus, garsus. ❖ Dalyvauja muzikiniame dialoge su suaugusiuoju: bando kartoti tą patį ritminį ar melodinį motyvą. ❖ Klausydamas muzikos šypsosi, džiaugiasi, ploja rankom, trepsi, moja.	❖ Klausosi ir įvardina muzikos nuotaiką, ją nupiešia, išreiškia kūno judesiais, mimika. ❖ Piešia kontrastingų nuotaikų piešinius ir apibūdina jų nuotaiką. ❖ Dėlioja draugystės mandalą, kuria knygelę „Mano grupės draugai ir aš“ (nupiešia pakomentuoja, kuo jis pats / pati ir kiekvienas vaikas skiriasi, ypatingi). ❖ Vaidina trumpus etiudus: „Kelionė į teatrą“, „Kviečiu į gimtadienį“, „Draugiški ir nedraugiški nykštukai“.

Kalba ir komunikavimas

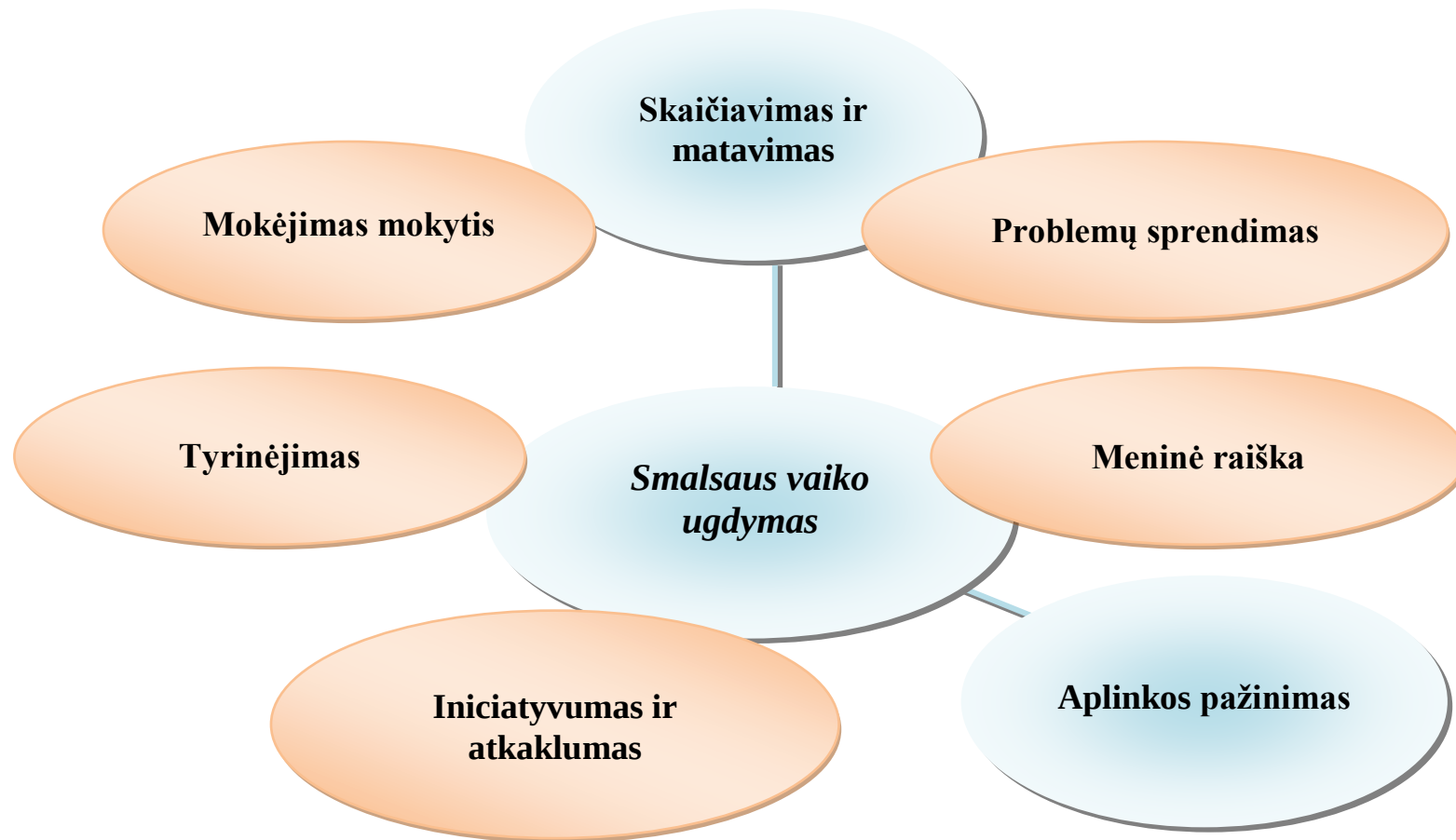
SAKYTINĖ KALBA		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.</i> <i>Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreišdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.</i>	❖ Sako „ačiū“, „prašau“. ❖ Pasakoja apie matytas televizijos laideles vaikams. ❖ Bendraudamas mėgdžioja suaugusiųjų kalbėseną. ❖ Atlieka nesudėtingus nurodymus. ❖ Varto „skaito“ knygeles. ❖ Žaidžia pirštukų žaidimus. ❖ Žaidinamas suaugusiojo atsiliepia kalba, mimika, muzikiniu intervalu. ❖ Kalbėdamas derina žodžius gimine, skaičiumi, pradeda naudoti prielinksnius „į“, „po“, „ant“.	❖ Dalinasi patirtais įspūdžiais su draugais, auklėtoja. ❖ Žaidžia kūrybinius žaidimus, pasisikirstydami vaidmenimis: mama, pardavėjas, gydytojas, direktorius. ❖ Žaidžia stalo žaidimus: „Daiktai“, „Kas netinka“, „Kur dirba“, „Žaislų parduotuvė“. ❖ Žaidžia lotą: „Kas tai?“, „Girdžiu tą patį“. ❖ Žaidžia žaidimus: „Sugauk garsą“, „Koks pirmas tavo vardo garsas“. ❖ Deklamuoja eilėraščius, seka pasakas be galo. ❖ Žaidžia žaidimus: „Didelis-mažas“, „storas- plonas“. ❖ Kuria siužetinius žaidimus: „Teatras“, „Mano svajonė“, „Seku pasaką“, „Draugo diena“. ❖ Žaidžia užsieniečius, kalba jų kalba. ❖ Domisi aplinka, klausinėja „Iš kur“, „Kodėl“, „Kaip auga“ ir pan.

RAŠYTINĖ KALBA		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu. Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.</i>	❖ Keverzoja vertikaliomis ir horizontaliomis linijomis. ❖ Spalvina paveikslėlius. ❖ Bando „rašyti“. ❖ Vartydamas knygeles, klausinėja suaugusiojo „kas čia“. ❖ Domisi aplinkoje esančiomis raidėmis, simboliais, pastebi panašumus. ❖ Kuria išgalvotus pasakojimus piešiniais, žodžiais.	❖ Vartydamas knygeles, ieško savo vardo raidės. ❖ Klausinėja „skaitydamas“ grupėje, gatvėje esančius užrašus, pats bando skaityti. ❖ Gamina knygeles, jas skaito, dovanoja draugui. ❖ Išbandydamas aplinkoje esančias rašymo, vaizdavimo priemones kuria pasakojimą ant smėlio, sniego, lapo. ❖ Džiaugiasi suradęs žinomas raides knygelėje, gatvės reklamose. ❖ Žaidžia žaidimus „Ilgas- trumpas žodis“, „Kiek kartų suplojai“, „Surask tokią pačią raidę“. ❖ Žaisdami siužetinius žaidimus įvardija, kad vilkas- piktas, princesė- graži ir pan. ❖ Nupiešęs piešinį pasirašo ar nukopijuoja savo vardą. ❖ Savo knygelėse prie nupieštų objektų parašo „mama“, „tėtė“. ❖ Žaidžia kortelių žaidimus: „Raidės“, „Raidžių loto“. ❖ Žaidžia pasiūlytus, išmokus pirštukų žaidimus. ❖ Lape ritmiškai atkartoja tą patį ornamentą.

SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį. Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti.</i>	❖ Žaisdamas dažnai kalbasi su savimi. ❖ Aiškiai pasako, ko nori, ką ketina daryti. ❖ Kalbasi su žaidimo draugu, kaip ir ką žais. ❖ Apkabina, paguodžia draugą.	❖ Piešia grupinį darbą „Grupės susitarimai“, jį komentuoja. ❖ Žaisdamas pastebi jei kas nors pažeidžia taisykles, pasako, kodėl reikia jų laikytis. ❖ Vaidybiniuose žaidimuose vartoja mandagumo žodelius, epitetus. ❖ Tariausi su draugais dėl žaidimo vaidmenų, numato eilės tvarką, kada atliks norimą vaidmenį, jei juo nepasidalina.
ESTETINIS SUVOKIMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Domisi, gėrįsi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla. Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.</i>	❖ Kalba apie savo, draugo kūrybinį darbą. ❖ Stebi darželyje vaidybinius spektaklius, koncertus, pasakoja savo įspūdžius. ❖ Emocingai reaguoja klausydamas muzikos, pasakų, žiūrindamas savo ir kitų piešinėlius, spalvingas knygelių iliustracijas.	❖ Klausosi dainelių, pasakų su emociniais sušukimais, garsažodžiais. ❖ Ryto rate dalinasi įspūdžiais, ką matė ateidamas į darželį, savaitgalio išvykose. ❖ Po pasirodymo grupės spektaklyje, koncerte tėveliams, dalinasi įspūdžiais, džiaugiasi kaip pavyko jam ir kitiems. ❖ Gėrįsi savo ir kitų sukurtomis knygelėmis, vertina, pasako kodėl gražu.

MENINĖ RAIŠKA		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje. Spontaniškai ir savitai reiškia išpūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</i>	❖ Ant didelio lapo keverzoja, „paišena” braižo, suka įvairias linijas, naudoja įvairias piešimo, tapymo priemones (guašas, akvarelė, klįjai). ❖ Tapo pirštukais, delnukais, štapuoja, taškuoja. ❖ Paprašytas pamėgdžioja personažą pakeistu balso tembru. ❖ Dainuoja kartu su suaugusiuoju. ❖ Balsu atkartoja gamtos, mechaninius garsus, garsažodžius.	❖ Žaidžia žaidimą „Dirigentas”. ❖ Žaidžia muzikinius- ritminius žaidimus, skanduotes „Aidas”, „Pakartok”, „Ėjo kiškis”, „Uda da”, „Sukaliau ratą”, „Draugystės ratelis”. ❖ Vaidmeniniuose žaidimuose keičia balso intonacijas. ❖ Su auklėtojos pagalba ir be jos ruošia dekoracijas, parenka ir tikslingai panaudoja aplinkos daiktus, drabužius savo žaidimams. ❖ Savo geriausiems draugams pasakoja savo „paslaptis”, pasidalina savo rūpesčiais su auklėtoja. ❖ „Rašo”, keverzoja, piešia raides, simbolius smėlio dėžėje, lape, lentoje, sniege įvairiomis priemonėmis (pagaliukais, pieštukais, pirštu ir pan.). ❖ Dekoruoja, aplikuoja, lipdo ir pan. pažįstamas raides.

Pasaulio pažinimas. Skaičiavimas ir matavimas

SKAIČIAVIMAS IR MATAVIMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas.</i> <i>Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas.</i> <i>Geba grupuoti daktus pagal spalvą, formą dydį, jaučia dydžių skirtumus, daikto padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradeda suvokti laiko tėkmę ir trukmę.</i>	❖ Aplinkoje pastebi ir pasako daug ar mažai daiktų, žaislų. ❖ Žaidžia didaktinius žaidimus: „Daugiau-mažiau”, „Suverk sagas”, „Sudėk į eilę”. ❖ Padalina po vieną vaišes vaikams. ❖ Skaičiuoja savo metus rodydamas pirštukus. ❖ Atrenka ir pasako kuris žaislas didelis ar mažas; storas ar plonas; toks pat- ne toks pat. ❖ Žaidžia didaktinius žaidimus: „Ant stalo- po stalu”, „Arti-toli”. ❖ Žaidžia žaidimą „Surask tokios pat spalvos daiktą”. ❖ Žaidžia su įvairių figūrų žaislais, kaladėlėmis. ❖ Žaidžia slėpynių su žaislais, vaikais.	❖ Ryto rate skaičiuoja mergaites ir berniukus, padedant auklėtojai ir visus vaikus. ❖ Skaičiuoja savo pirštukus. ❖ Žaidžia žaidimus: „Surask ir padėk tiek pat”, „Kur daugiau – mažiau”, „Parduotuvė”. ❖ Lanksto popierių pusiau, į 2, 4 dalis. ❖ Žaidžia žaidimus su skaitmenų kortelėmis, pritaiko atitinkamą skaitmenį daiktų grupei. ❖ Žaisdami išsiskaičiuoja naudodami skaičiuotes. ❖ Sprendžia, kaip padalinti visiems po lygiai obuolių jei jų yra. Žaidžia žaidimą „Stebuklingas maišelis”. ❖ Grupės aplinkoje suranda panašių formų daiktus į nurodytas geometrines figūras. ❖ Žaidžia stalo žaidimus „Surask tokią pačią spalvą”, „Surask gėlytei antrą pusę”, dėlioja dėliones. ❖ Žaidžia rato žaidimus su spalvota guma, parašiotu. ❖ Lygina pastatytus statinius: kuris didesnis, ilgesnis, platesnis, storesnis. ❖ Žaidžia žaidimus judėdamas erdvėje nurodytomis kryptimis. ❖ Savo pasakojimuose naudoja sąvokas „šiandien”, „rytoj”, „išeiginės dienos”. ❖ Klausinėja, kiek laiko žaisime, kelinta valanda, už kiek laiko eisime miegoti, kiek liko laukti iki kito gimtadienio. ❖ Kuria kalendorių, žaidimuose naudoja smėlio laikrodį. ❖ Kurdamas paveikslus sudėlioja žmogaus, gyvūnėlio kūną iš įvairių figūrėlių.

APLINKOS PAŽINIMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</i> <i>Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.</i>	❖ Kartu su suaugusiuoju sodina, stebi kaip auga, žydi grupės ir darželio kiemo „Darže“ pasodinti augalai. ❖ Pasako savo, mamos, brolio ir kitų šeimos narių vardus. ❖ Daug klausinėja „Kas čia?“ ❖ Žino kur eiti, kai suaugęs kviečia „į salę“, „į miegamąjį“, „į rūbinėlę“, „į smėlio dėžę“ ir t.t.	❖ Pasakoja legendą apie Širvintas, lankytinas vietas, dalinasi savo kiemo istorijomis su draugais, suaugusiais. ❖ Žaisdamas šeimos žaidimus, imituoja tėvelių profesijas, „keliauja“ į jų darbo vietas. ❖ Padedant tėveliams, kuria šeimos medį. ❖ Lankosi bibliotekoje, muziejuose, Kernavėje, prie Širvintos, ir kt. lankytinose vietovėse. ❖ Rūšiuoja šiukšles grupėje, išvykose į gamtą švarina ją, surenka šiukšles. ❖ Kuria su auklėtoja elgesio gamtoje taisykles. ❖ Su suaugusiais rengia dekoracijas Kalėdų, Velykų, ir kt. šventėms, aprangą, scenarijų, simboliką. ❖ Ryto rate pasakoja apie orą, metų laiką, jų požymius. ❖ Maisto gamtinio centre gamina daržovių, vaisių salotas. ❖ Žaidžia kūrybinius-siužetinius žaidimus: „biblioteka“, „koncertas“, „bankas“, „parduotuvė“, „aerouostas“, „autoservisas“, „pas draugą“. ❖ Žaidžia su kortelių žaidimais, loto: „Metų laikai“, „Gėlių loto“, „Gyvūnai“, „Paukščiai“, „Profesijos“.

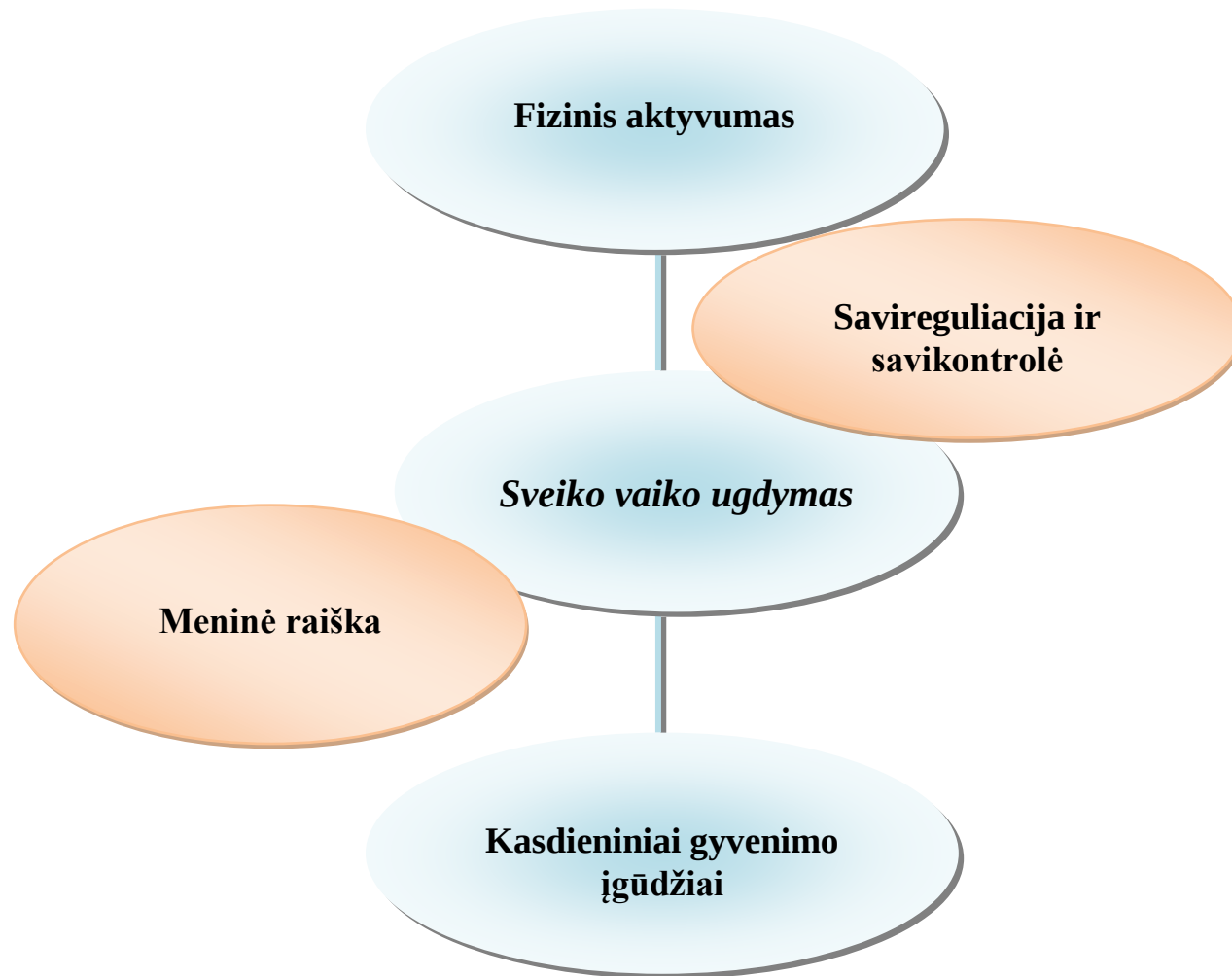
MOKĖJIMAS MOKYTIS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.</i> <i>Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, sprendžiamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.</i>	❖ Apžiūrinėja aplinkos daiktus, klausinėja ką su jais daryti, juos naudoja žaidimuose. ❖ Vienas ir su draugais stato, konstruoja, dėlioja dėlionės. ❖ Noriai žaidžia naujus žaidimus. ❖ Žaisdamas mėgdžioja įvairius gyvūnus, žmones. ❖ Dėlioja žaislus, daiktus pagal dydį, spalvą.	❖ Renka informaciją įvairiais būdais: varto knygeles, enciklopedijas, klausinėja apie juose esančią informaciją, su tėveliais „naršo kompiuterį”. ❖ Žaidžia žaidimus: „Paliesk ir atpažink”, „Uostau, ragauju”. ❖ Užduoda atvirus klausimus suaugusiems apie jį supančius reiškinius, objektus „kodėl”, „kaip”, „kada” „iš kur atsiranda”. ❖ Pastebi ir išbando grupėje naujai atsiradusias priemones, žaislus. ❖ Sprendžia galvosūkius.

TYRINĖJIMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.</i> <i>Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</i>	❖ Laisvai juda grupės erdvėje, domisi kas, kur yra. ❖ Parodo save, savo kūno dalis. ❖ Žaisdamas, stebi ką daro kitas vaikas, kartu žaidžia. ❖ Pats pasiima žaislus, priemones, padeda juos į vietą. ❖ Žaidžia žaidimą „Surask daiktą“. ❖ Žaidžia sensorinius didaktinius žaidimus: „Pauostyk“, „Paragauk“ „Užsimerk“, „Ką girdi?“. ❖ Bando įvairius garso išgavimo būdus, panaudojant aplinkos daiktus, savo kūną (beldžia, tuksena, kūno perkusija ir t.t.). ❖ Pavadina kai kuriuos gyvūnus, paukščius, pažįsta kai kuriuos augalus. ❖ Skiria kelias daržoves, vaisius pagal skonį, išvaizdą. ❖ Pastebi ir nusako koks oras.	❖ Tirpina sniegą, užšaldo vandenį, piešia ant šlapio popieriaus. ❖ Pokalbiai apie saugumą ant ledo. ❖ Tyrinėja daiktus ant šviesos stalo, šviesos dėžučių. ❖ Stebi ir tyrinėja gamtos reiškinius, kuria gamtininko kalendorių. ❖ Prižiūri daržą gamtos centre ir lauke (stebi, matuoja). ❖ Žaidžia žaidimus „Plaukia- skęsta“, „Karšta- šalta“, „Atpažink draugą“, „Surask tinkamą paveikslėlį“, „Atpėk, ką valgai“. ❖ Atlieka bandymus su balansinėmis svarstyklėmis. ❖ Žaidžia su kortelių rinkiniais „Pavojingi daktai“, „Naminiai ir laukiniai gyvūnai“. ❖ Išbando magnetą grupės aplinkoje, lauke. ❖ Su auklėtoja kuria išvykos žemėlapi.

PROBLEMŲ SPRENDIMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.</i> <i>Atpažįsta ką nors veikiant kilusius sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.</i>	❖ Mėgindamas spręsti konfliktą mėgdžioja suaugusiojo kalbą, veiksmus. ❖ Bando įveikti kliūtį keletą kartų. ❖ Prašo suaugusiojo pagalbos jei kas nors nepavyksta. ❖ Žaidžia sumodeliuotus žaidimus „Kaip atgauti žaisliuką“, „Kaip įdėti į dėžutę?“, „Pagydyk lėlytę“, „Ką daryti, jei sušlapo drabužėliai?“. ❖ Atlieka nesudėtingus pavedimus. ❖ Savo jausmus, norus reiškia mimika, žodžiais, veiksmais.	❖ Žaidžia labirintų žaidimus. ❖ Siekdamas aukštai esančio ar užkritusio daikto, panaudoja šalia esantį daiktą, žaislą. ❖ Dalyvauja diskusijose: „Kaip manai, kodėl...?“, „Mūsų grupės problemos?“ „Kodėl mums nepavyko“. ❖ Tyrinėdamas, bandydamas pasirenka sau tinkamiausias priemones, komentuoja, kodėl jas pasirinko. ❖ Prašo padėti, klausia patarimo. ❖ Pasirenka iš kelių pasiūlytų sprendimo būdų.
INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.</i> <i>Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.</i>	❖ Pažįsta ir randa savo daiktus, žaislus, dalinasi jais. ❖ Džiaugiasi pagiriamas, stengiasi išmokyti, kas sunkiau sekasi. ❖ Dažnai sako: „Aš pats“. ❖ Pats pasirenka ką nori veikti, ką veiks vėliau. ❖ Žaidžia sumodeliuotą žaidimą „Kaip pasiekti šuniuką“. ❖ Pats pasirenka kokią lėlytę aprengs, kokią knygelę vartys.	❖ Atlikdamas darbelius, užduotėles kartoja tol, kol pavyksta: renkasi kitas priemones, būdus. ❖ Prašo, ragina, stengiasi sudominti, kad draugai tęstų pradėtą iš vakaro žaidimą, veiklą. ❖ Siūlo idėjas kaip įdomiau pasveikinti draugą, kokius daiktus pasiimti į išvyką ir pan. ❖ Ištikus nesėkmei, noriai priima draugo ar suaugusiojo patarimus. ❖ Ilgą laiką veikia, žaidžia vienas ar su draugais, pratęsia žaidimą po kiek laiko.

MENINĖ RAIŠKA		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.</i> <i>Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</i>	❖ Piešia kreidelėmis ant sienos, asfalto, lentos. ❖ Išbando taškymo būdą, pučia per šiaudelį. ❖ Piešia pagaliukais ant sniego, smėlio. ❖ Pasako ir skiria 1-3 pagrindines spalvas. ❖ Paprašytas spalvina “kamuolį” viena pasirinkta pagrindine spalva. ❖ Pats renkasi ir „groja” norimu muzikos instrumentu. ❖ Žaidinamas pedagogo atsiliepia to paties aukščio garsu, intervalu. ❖ Žaidžia su pedagogu situacinius žaidimus su pirštinių lėlėmis, stalo teatro lėlėmis.	❖ Iš įvairių formų daiktų, gamtinės medžiagos kuria paveikslus, darbelius. ❖ Žaidžia muzikinius ratelius: „Pirmyn-atgal, kairėn-dešinėn” ir pan. ❖ Aktyviai klausosi paukščių balsų, vėjo, jūros bangavimo, audros, lietaus ir pan. įrašų, juos mėgdžioja, imituoja kūnu. ❖ Žaidžia muzikinius žaidimus „Padainuok plonai– storai, šokinėdamas – ilgai”. ❖ Piešia save, šeimą, draugus, apibrėžia ant popieriaus lakšto gulinčio vaiko, savo plaštakos kontūrus. ❖ Kuria darbelius iš gamtinės medžiagos, rengia parodėles. ❖ Jungia įvairiaus ilgio juosteles, kuria girliandas. ❖ Kuria darbelius, pasirinkdamas įvairiausias technikas (teptukus, angliukus, akvarelines kreideles ir pan.) su suaugusiais margina margučius gamtinėmis spalvomis (burokėlio, svogūnų lukštų, sėmenimis ir pan.).

Judėjimas ir sveikata

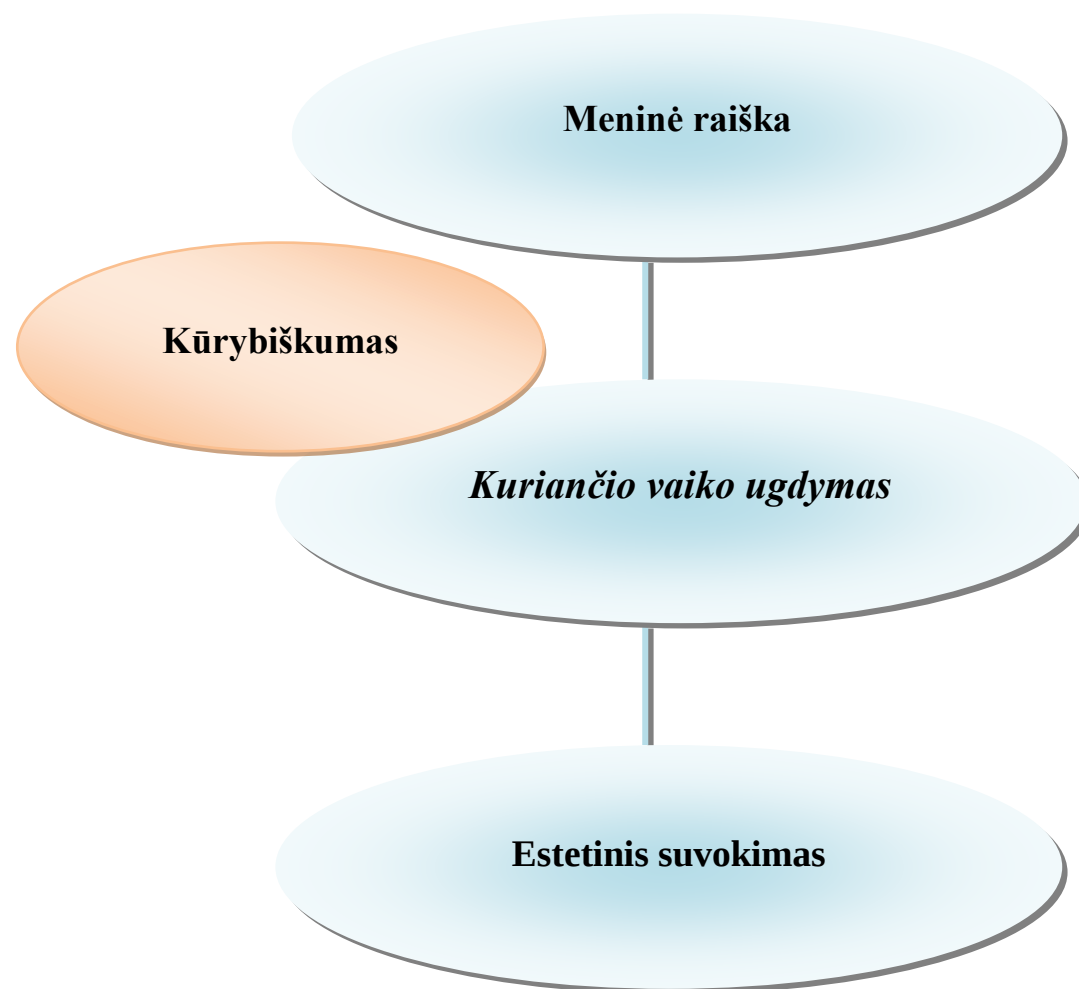

FIZINIS AKTYVUMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai, atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.</i>	❖ Veria ant virvutės sagas. ❖ Įkerpa popieriaus kraštą. ❖ Meta, gauda, spiria kamuolį norima kryptim. ❖ Vejasi kamuolį, juda paskui suaugusįjį rastomis pėdomis smėlyje, sniege. ❖ Laikydamasis suaugusiojo rankos ar turėklų užlipa ir nulipa laiptais. ❖ Bėgioja salėje nurodyta kryptim, reaguoja į signalą (sustoja, vėl pradeda judėti), juda greičiau-lėčiau. ❖ Perlipa, peršoka pralenda kliūtį. ❖ Supasi supynėse, nusileidžia čiuožyne. ❖ Juda įvairiais būdais: ropoja, bėga, šokinėja.	❖ Žaidžia žaidimus „Daryk kaip aš“, „Aukštyn- žemyn“, „Atsargiai –kliūtis“. ❖ Žaidžia gaudynes, slėpynes. ❖ Rungtyniauja estafetėse: „Perduok kamuolį“, „Bulvių maišas“, „Kas taiklesnis“, „Perduok kitam“. ❖ Karpo paveikslėlius iš žurnalų, laikraščių, pripiešia elementus. ❖ Žaidžia futbolą, komandinius žaidimus, moka pralaimėti. ❖ Dalyvauja ryto mankštose, mankštų pertraukėlėse. ❖ Žaidžia žaidimus „Tilteliu skubu“, „Garnys“, „Peršok per upelį“. ❖ Dalyvauja sportiniuose rytmečiuose, varžybose, sveikatingumo dienose. ❖ Lipa kopetėlėmis, laiptais, gimnastikos siennele.

KASDIENINIAI GYVENIMO ĮGŪDŽIAI		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
Noriai ugdosi sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius. Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.	❖ Bando segti sagas, varstyti raištelius, apsiauti batukus, apsirengti ir nusirengti padedant suaugusiam. ❖ Paprašo ar parodo, kad nori į tualetą, padedamas suaugusiojo susitvarko. ❖ Valgo šaukštu, beveik neišliedamas, geria iš vaikiško puodelio. ❖ Padeda suaugusiems į vietą sudėti žaislus ir priemones. ❖ Padedant auklėtojai, nusiplauna ir nusišluosto rankas, veidą. ❖ Žaisdamas prausia, valgydina, rengia lėles, žaislus.	❖ Žaidžia žaidimus: „Svečiuose“, „Kavinėje“, Zipio draugai”. ❖ Rengia, prižiūri lėlės, jas prausia, šukuoja. ❖ Žaidžia stalo žaidimus: „Sveikas maistas”, „Vasaros ir žiemos apranga”. ❖ Dalyvauja diskusijose: „Ką valgome ir ko nereikėtų valgyti”, „Kodėl reikia laikytis tvarkos ir švaros”. ❖ Kuria patiekalų receptų knygeles padedant suaugusiems. ❖ Žaidžia žaidimus: „Kaip rengtis”, „Apsirenkim-nusirenkim”, „Svečiuose šuniukas Amsis”. ❖ Žaidžia žaidimus: „Suvarstyk batą”, „Susek sagas”. ❖ Gamina su suaugusiais sveikus patiekalus: salotas, arbatas, užkandžius. ❖ Dalyvauja probleminiuose pokalbiuose: „Pavojus namuose, gatvėje”, „Pavojingi daktai”.
SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį. Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti.	❖ Stengiasi pats apsirengti, nusirengti. ❖ Bando laikytis elementarių higienos taisyklių: plaunaisi rankas, prašo, parodo, kad nori į tualetą. ❖ Pats paiima žaislus, padeda į vietą. ❖ Skiria savo ir kitų daiktus, juos rūšiuoja, naudoja pagal paskirtį. ❖ Išbando savarankiškumą: supranta, kas jam leidžiama ir kas draudžiama.	❖ Gera valdo savo emocijų raišką. ❖ Žaidžia žaidimus su taisyklėmis: „Kiškiai ir medžiotojas”, „Pagauk mane”, „Žuvys ir tinklas” ir pan. ❖ Rungtyniauja estafetėse, atlieka sportines užduotis. ❖ Susitaiko su pralaimėjimu rungčių metu, supranta, kad gali ir nepasisiekti. ❖ Laikosi dienotvarkės, supranta higieninių įgūdžių svarbą. ❖ Derina savo ir draugų veiksmus estafėčių metu. ❖ Taikiai sprendžia konfliktines situacijas, prireikus prašo suaugusiojo pagabos.

MENINĖ RAIŠKA		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.</i> <i>Spontaniškai ir savitai reiškia išpūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</i>	❖ Pūsdamas įvairiais būdais muilo burbulus (per šiaudelį, į lapą) tapo paveikslą. ❖ „Važiuoja vežimėliu” porose laisva kryptim. ❖ „Šoka” laisvais judesiais. ❖ Žaidžia žaidimus: „Suskaičiuok dantukus”, „Išdykęs liežuvelis”, „Šokantis balionėlis” ir pan.	❖ Atlieka daineles „Varlytės gripas”, „Meškiuko sloga” ir kt. ❖ Žaidžia imitacinius muzikinius ratelius: „Jei nori būti sveikas”, „Beždžioniukų šokis”. ❖ Žaidžia artikuliacijos, kvėpavimo žaidimus: „Dramblys”, „Pūsk, balionėlį”, „Liūtas pabudo” ir kt. ❖ Žaidžia vaidybinius žaidimus: „Pas gydytoją”, „Sporto klube”. ❖ Kuria plakatus, koliažus „Sveiko maisto piramidė”, „Lėkštė”, „Pagalbos telefonai”. ❖ Su auklėtoja gamina varžybų atributiką: plakatą, vėliavėlę, emblemą.

Menai

MENINĖ RAIŠKA		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje. Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</i>	DAILĖ ❖ Ant didelio lapo keverzoja, „paišena” braižo, suka įvairias linijas, naudoja įvairias piešimo, tapymo priemones (guašas, akvarelė, klijai). ❖ Tapo pirštukais, delnukais, štapuoja, taškuoja. ❖ Ką nors vaizduodamas, kalba, komentuoja, džiaugiasi savo darbu. ❖ Tapo ant gamtinės medžiagos. ❖ Piešia kreidelėmis nat sienos, asfalto, lentos. ❖ Suka, kočioja iš vieno gabalo plastilino. ❖ Išbando taškymo būdą, pučia per šiaudelį. ❖ Piešia ant sniego, smėlio pagaliukais. ❖ Pripiešia reikiamas detales (siūlą balionėliui ir kt.). ❖ Priklijuoja 1–2 figūras, panaudodamas sausius klijus. ❖ Kartu su suaugusiuoju rengia darbų parodėles.	DAILĖ ❖ Išbando įvairias technikas: tapybos, piešimo, dekupažo, skrebinimo ir kt. ❖ Varto dailės kūrinių reprodukcijų albumus, juos komentuoja. ❖ Kuria ryto, dienos, savaitės mandalas, supranta jų kūrimo principus. ❖ Piešia dvipusius piešinius per organinį stiklą. ❖ Kuria grupinius vitražus, mozaikas „Metų laikai”, „Akvariumas” ir pan. ❖ Gamina, dekoruoja dovanų dėžutes. ❖ Bando kurti netradicinius piešinius su akmenukais, karoliukais, gamtine medžiaga, sagom. ❖ Su pedagogu gamina savo vardinį antspaudą iš plastiko, kamštinės medžiagos. ❖ Kuria grafikos darbelius su tušu, geliniu tušinuku, rėztuku ir pan. ❖ Lieja akvareles, pasitelkdami siūlus, dažus, medžiagas, kempinėles. ❖ „Skaito” spalvų piešinius. ❖ Dekoruoja įvairiais ornamentais, linijomis ir formomis vazes, namelius, dėžutes ir pan.
	VAIDYBA ❖ Žaisdamas mėgdžioja suaugusiųjų veiksmus, balsus. ❖ Paprašytas pamėgdžioja personažą pakeistu balso tembru. ❖ Imituoja matyto filmuko veikėjų balsus, veiksmus. ❖ Žaidžia pirštukų žaidimus.	VAIDYBA ❖ Kuria ir žaidžia siužetinius šeimos, profesijų, žaidimus mimika, balsu, judesiais pamėgdžiodamas vaidinamą personažą. ❖ Vaidina pačių sugalvotus siužetus „čia ir dabar” stalo teatre su pasirinktomis lėlėmis. ❖ Išbando pirštines, pirštukines lėles. ❖ Lankosi atvažiuojamuose spektakliuose darželyje, lėlių

	❖ Kartu su suaugusiuoju kuria siužetinį epizodą, miniatiūrą: atlieka imitacinius veiksmus, garsus. ❖ Žaidžia su pirštinių lėlėmis. ❖ Imituoja gyvūnėlio judesius, skleidžiamus garsus. ❖ Žaidinamas išgauna imitacinius garsus su aplinkos daiktais, vaikiškais muzikos instrumentais siužetiniame epizode.	teatre. ❖ Kuria trumpas improvizacijas pagal žinomas pasakas ar pačių sugalvotas: „Kelionė“, „Katinėlis ir gaidelis“ ir kt. ❖ Vaidindamas palaiko bendravimą su publika, pažvelgdamas į žiūrovus. ❖ Vaidindamas žinomas istorijas sukuria savo pabaigas: pvz.: katinas pelių nebegaudo, o ėda kačių maistą. ❖ Muzikiniuose rateliuose, formulinėse dainose „Aguonėlė“, „Lėk, bitele“, „Genys ir šarka“, „Išbėgs išbėgs pelė“ savaip parodo imitacinius judesius. ❖ Įsirengia iš rastų grupėje daiktų „kirpyklą“, „polikliniką“ ir pan. ❖ Žino ir naudoja kai kurias sąvokas: „režisierius“, „aktorius“, „spektaklis“ ir kt. ❖ Baigęs vaidinti nusilenkia žiūrovams. ❖ Aptaria su draugais, suaugusiais savo ir kitų vaidmenis.
	MUZIKA IR ŠOKIS ❖ Klausydamas muzikos šypsosi, džiaugiasi, ploja rankom, trepsi, moja ar pan. ❖ Žaidinamas pedagogo atsiliepia to paties aukščio garsu, intervalu. ❖ Dalyvauja muzikiniame dialoge su suaugusiuoju: bando kartoti tą patį ritminį ar melodinį motyvą. ❖ Pritaria klausomam muzikos kūrinėliui vaikiškais muzikos instrumentais, aplinkos daiktais. ❖ Pats renkasi ir „groja“ norimu muzikos instrumentu. ❖ Dainuoja daineles savo žaisliukams. ❖ Balsu atkartoja gamtos, mechaninius garsus, garsažodžius. ❖ Žaidžia muzikinius žaidimus „Paukšteliai dieną ir nakčia“, „Katinėlis ir pelytė“, „Slėpynės“, „Nyktukas – batukas“ ir pan.	MUZIKA IR ŠOKIS ❖ Klausosi įvairių stilių, žanrų, muzikos kūrinių ar jų ištraukų atliekant imitacinius judesius (aktyvus muzikos klausymas). ❖ Pasakoja kokias emocijas žadina muzika, kokius instrumentus girdi ir pažįsta. ❖ Žaidžia su instrumentų paveikslėliais, klausydamas instrumentinės muzikos. ❖ Žaidžia muzikinius ratelius salėje, grupėje, lauke. ❖ Kuria melodijas mįslėms, vardams, patarlėms. ❖ „Groja“ savo kūnu, aplinkos daiktais, vaikiškais instrumentais pritardamas šokiams, dainelių, instrumentinių kūrinių intarpuose, įžangose. ❖ Mėgdžioja gamtos garsus. ❖ Bando savo balso galimybes žaisdamas vokalinius žaidimus: „Padainuok aukštai- žemai, storai- plonai“, „Pamėgdžioki operos solistą ir rokerį“. ❖ Kuria savo ritmus dalyvaudamas ritminiuose dialoguose su mokytoju, kitais vaikais.

	❖ Su pedagogu žaidžia imitacinius muzikinius garso– ritmo žaidimus su plastikinėmis lėkštėmis, popieriaus lapais, būgneliais, žvangučiais, pagaliukais, lazdelėmis, barškučiais į palangę, į suoliuką. ❖ Žaidžia muzikinį žaidimą „Šokame –stop”. ❖ Žaidžia muzikinius pirštukų žaidimus „Mylimas pirštukas”, „Kopūstėlis”, „Zur zur malina”. ❖ Bėga, eina rateliu, įsikibę į spalvotą gumą klausomos muzikos tempu. ❖ Atlieka imitacinius gyvūnėlių (kiškučio, meškutės, paukštelio ir pan.) judesius ratelyje. ❖ Ploja, trepsi, linguoja susikabinę abiem rankomis porose. ❖ Susikabinę porose „važinėja” didelėje erdvėje. ❖ „Šoka” tekamaisiais judesiais.	❖ Kaip atlikėjai dalyvauja darželio koncertuose. ❖ Kartu su suaugusiuoju gamina instrumentus: lietaus lazda, barškutį, tarškyne. ❖ Kuria savo dainelę, šokį. ❖ Grupėje dalyvauja „Talentų šou”, domisi šiuolaikiniais muzikos atlikėjais. ❖ Dainuoja kanonu nesudėtingas daineles. ❖ Žaidžia muzikinius žaidimus „Dirigentas ir orkestras”, „Miško orkestras”, „Išgirsk ir pakartok”. ❖ Skanduoja ritmines skanduotes, palydi jas judesiais. ❖ Grupėje, namuose dainuoja išmoktas daineles. ❖ Atlieka savo „partiją” dainuojant nesudėtingas 2-3 taktų dvibalses daineles. ❖ Atlieka ritmiškus judesius 2, 3, 4 dalių metro kūrinėliuose, greitėjančiu-lėtėjančiu tempu. ❖ Žaidžia lietuvių liaudies muzikinius ratelius: „Žvirbli, žvirbli”, „Genys ir šarka”, „Kanapėlė”, „Aš pasėjau linelį” ir pan. ❖ Šoka lietuvių liaudies šokius poromis, po keturis, susikabinę įvairias būdais: „Malūnėlis”, „Dvi daratos”, „Pjaunikėlis”, „Maišas yra” ir pan. ❖ Sudaro, sumažina ir padidina ratą šokio ar ratelio metu. ❖ Šoka sudarydami du ratus, dvi eiles. ❖ Šoka įvairių tautų šokius, žaidimus „Gyvatėlė”, „Draugystės šokis”, „Kiaulė grikiuose”, „Sirtakis” ir pan.
--	---	---

ESTETINIS SUVOKIMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Domisi, gėrissi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla. Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.</i>	❖ Klausosi muzikos kūrinėlių. ❖ Sutelkia dėmesį pamatęs ryškius, spalvingus daiktus. ❖ Klausosi ir imituoja gamtos garsus. ❖ Klausosi sekamų pasakėlių, eilėraščių. ❖ Stebi vaikiškus spektaklius, klausosi koncertėlių darželio salėje. ❖ Keliais žodžiais papasakoja matyto spektaklio, koncerto įspūdžius. ❖ Vartydamas knygeles pastebi patikusias iliustracijas, jas komentuoja, reaguoja garsu, mimika. ❖ Kartu su auklėtoja puošia gimtadienio stalą, grupės patalpas. ❖ Džiaugiasi ir rodo suaugusiam savo ir kitų šventinę aprangą, jos aksesuarus: batelius, suknelę, skarelę ir pan. ❖ Sutelkia dėmesį, komentuoja pastebėjus darželio patalpose ar teritorijoje ryškius puošybos elementus, parodos eksponatus.	❖ Klausosi įvairaus žanro muzikos kūrinių, juos komentuoja. ❖ Aptaria jo aplinkoje esančius meno kūrinius. ❖ Tvarkingai elgiasi su kūrybinėmis priemonėmis. ❖ Pastebi spalvų, formų grožį. ❖ Vertina savo ir draugų kūrybinius darbelius. ❖ Varto dailės, architektūros albumus, komentuoja. ❖ Klausosi įstaigoje vykstančių „gyvų“ koncertų (profesionalių muzikantų). ❖ Žaidžia garsais, žodžiais, garsažodžiais. ❖ Pastebi spalvų nuotaikas aplinkoje, kūrinuose. ❖ Suaugusiųjų padedami, dalyvauja kūrybiniuose konkursuose, projektuose, festivaliuose, parodose, vertina pateiktus kūrybinius darbelius, pasirodymą. ❖ Su auklėtoja atnauja grupės aplinką, ją puošia, siūlo savo idėjas. ❖ Dalyvauja įstaigos renginiuose, šventėse, pasirodymuose. ❖ Stebi ir komentuoja draugų vaidinimus, į įstaigą atvykstančius spektaklius. ❖ Komentuoja girdimų instrumentų skambesį, muzikos nuotaiką.
KŪRYBIŠKUMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą. Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas</i>	❖ Plėšo atsitiktines formas iš balto, spalvoto popieriaus. ❖ Stato, konstruoja, dėlioja dėliones, mozaikas. ❖ „Muzikuoja“ su grupėje esančiais daiktais, vaikiškais instrumentais. ❖ Eksperimentuoja su modelinu, moliu, druskos tešla, sniegu, smėliu.	❖ Išradingai panaudoja gamtinę medžiagą savo kūrybiniuose darbeliuose. ❖ Aplikuoja, kuria vitražus, panaudodamas aplinkoje esančias medžiagas (žurnalus, gofruotą kartoną, plastiko atliekas ir pan.). ❖ Iliustruoja muzikos kūrinius dailės priemonėmis. ❖ Savo idėjas išreiškia dailės, piešimo priemonėmis.

<i>savitai įgyvendina.</i>	❖ Kartu su auklėtoja puošia grupės patalpas prieš šventes. ❖ Klausydamas muzikos, atlieka elementarius laisvus, ritmiškus judesius. ❖ Žaisdamas bando dainuoti „savo daineles”. ❖ Pats išbando pasirinktas dailės priemonės: taškoja, brūkšniuoja, keverzoja įvairaus dydžio teptukais, flomasteriais, kreidelėmis, pieštukais. ❖ Serviruoja, puošia stalą savo žaisliuko šventei. ❖ Suteikia aplinkos daiktams kitas funkcijas (kaladėlė- mašinėlė) ir jais žaidžia.	❖ Atlieka kūrybinius darbus grupelėmis ir po vieną. ❖ Panaudoja tapybos, piešimo, dekupažo, koliažo, skrebinimo ir kt. dailės technikas, jas tyrinėja. ❖ Susiplanuoja laiką, eigą ir atlieka kūrybinį darbą, žaidimą. ❖ Tęsia pradėtas istorijas, patys jas kuria, komentuoja. ❖ Kuria melodijas tekstams, savo daineles. ❖ Jaučia, kokias linijas, spalvas pasirinkti išreiškiant emocijas, jausmus. ❖ Tapo, lipdo su tradicinėmis ir netradicinėmis priemonėmis, jas išradingai panaudoja. ❖ Gamina knygeles, kvietimus, atvirukus šeimos nariams, atributiką, reikalingą šventėms. ❖ Eksperimentuoja su popieriumi, jo faktūromis, spalvomis. ❖ Improvizuoja su vaikiškais instrumentais, aplinkos daiktais, kurdamas savo ritmus. ❖ Groja grupės „orkestre”, sukuria savo orkestrinį kūrinį. ❖ Kuria savo spektaklį su auklėtoja, parenka drabužius, scenografiją. ❖ Maišo spalvas savo nuožiūra, džiaugiasi išgautais atspalviais. ❖ Kuria savo eilėraščius, miniatiūras, jas iliustruoja. ❖ Kuria imitacinius judesius muzikiniams žaidimams, dainelėms.
-----------------------------------	--	--

V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vertinimas – tai nuolatinės informacijos apie vaiką, jo ugdymo(si) ypatumus bei daromą pažangą kaupimas ir apibendrinimas. Vertinimo tikslas – padėti vaikui sėkmingai ugdytis, bręsti kaip asmenybei, kaupti informaciją apie pasiekimus ir daromą pažangą, siekiant koreguoti ugdomąjį procesą, priimti pagrįstus sprendimus, sudaryti galimybę tėvams tapti lygiaverčiais vertinimo partneriais, gauti grįžtamosios informacijos apie visų ugdytojų darbo sėkmę.

Vaiko pažangos ir pasiekimų vertinimas atliekamas vadovaujantis sudaryta lopšelio-darželio „Boružėlė“ – „Vaikų pažangos ir pasiekimų vertinimo tvarka“.

Vertinimo rezultatai aptariami 2 kartus metuose, spalio-lapkričio mėn. ir balandžio-gegužės mėn. pagal įstaigos vaikų ugdymo programoje pateiktas 5 ugdymo sritis. Rudenį įvertinama vaikų turima patirtis ir gebėjimai, numatomi vaikų ugdymo prioritetai, kryptys, būdai. Vaikų pasiekimai (gebėjimai, žinios, supratimas) fiksuojami nuolat ir pažymimi vaikų vertinimo aplnkuose. Pavasarį atlikta vertinimo rezultatų analizė parodo vaikų pasiekimų pažangą, ugdymo metodų ir formų veiksmingumą, nurodo ugdymo proceso tęstinumo gaires.

VI. NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programa. – Vilnius, 2006.
2. Bandzienė O., Bobrova L., Staponkienė Z. Vaikų kūno kultūra. – Šiauliai, 2004.
3. Bulotaitė L., Gudžinskienė V., Monkevičienė O., Jakučiūnienė D. Gyvenimo įgūdžių programa. Ikimokyklinis amžius. – Vilnius, Švietimo aprūpinimo centras, 2004.
4. Gučas A. Vaikų darželio pedagogika. – Kaunas, 1994.
5. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. – Vilnius, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
6. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. – Vilnius, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2015.
7. Ivoškuvienė R. ir kt. Ikimokyklinio amžiaus vaikų neišplėtotos kalbos ugdymas. – Šiauliai, 2002.
8. Katinienė A., Vaičienė A. Muzika vaikų darželyje. – Šiaurės leidykla, 2001.
9. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas – Žin., 2011 m. kovo 17 d. Nr. XI-1281, Vilnius.
10. Lietuvos Respublikos higienos norma HN75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ 2016 m. sausio 26 d. Nr. V-93, Vilnius.
11. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. – Vilnius, 2006.
12. Monkevičienė O. Ankstyvojo ugdymo vadovas. – Vilnius, Minklės leidyba, 2001.
13. Monkevičienė O., L. Palačionienė. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo ir žalingų įpročių prevencijos programa. – Vilnius, 2003.
14. Muzikos žaismas. Ankstyvosios vaikystės muzikos mokymo programa. – Kronta, 2004.
15. Neifachas S. Projektinė veikla ikimokyklinėje, priešmokyklinėje grupėje: teorija ir praktika. Vilnius, 2005.
16. Ovezarek S. Ikimokyklinuko gimnastika. – Kaunas, 2005.
17. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa. – Vilnius, Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
18. Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija (2003 m. gegužės 20 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas Nr. IX-1569). – Žin., 2003, Nr. 52-2316.
19. Žukauskienė R. Raidos psichologija. – Vilnius, 2002.